

מסגרות קדם-צבאיות כמעצבות זהות בחברה הישראלית

ניתוח השוואתי בין החינוך הממלכתי לממלכתי-דתי

אלול תשפ"ג
אוגוסט 2023

אביב ברודי, יעל נחום, עמיחי דנינו וגלעד רובינשטיין

שער ראשון:

מבוא ודיון עקרוני

על המחקר

במחקר זה נציג את הפערים הקיימים היום ביציאה למסגרות קדם צבאיות בין בוגרי החינוך הממלכתי דתי (להלן: **חמ"ד בכתום**) לבין בוגרי החינוך הממלכתי-עברי* (להלן: **ממלכתי בכחול**).

ראשית, נציג את החשיבות של המסגרות הקדם-הצבאיות בעיצוב הזהות של משתתפיה.
שנית, נציג את ניתוח הנתונים בחלוקה לשני זרמי החינוך הרלוונטיים למחקר זה.
ולבסוף, נציג קריאה לסגירת הפערים באמצעות שינוי מדיניות והקצאת תקציבי מדינה.

* הזרם הממלכתי-עברי הוא הזרם המרכזי במערכת החינוך, בו לומדים החילוניים והמסורתיים (כלומר: החינוך הממלכתי ללא הממלכתי-דתי וללא הממלכתי-ערבי).

למה המחקר הזה חשוב?

1. כי מסגרות קדם צבאיות מכוננות זהות.

המסגרות הקדם-צבאיות, בין תיכון לשירות, הן מסגרות מעצבות זהות בחברה הישראלית. זוהי נקודה קריטית בחיי צעירים וצעירות, וזהו מוקד השפעה משמעותי. מסגרות אלו חשובות להטמעת ערכים, וביכולתן לחנך לאזרחות מעורבת ופעילה ולהביא לחברה ולפוליטיקה (המבוססת על הזהויות הללו ופועלת מתוכן) מתוקנות יותר.

2. כי אין שוויון הזדמנויות בין זרמי החינוך ביכולת להצטרף למסגרות קדם צבאיות.

החברה הדתית לאומית יודעת למקסם את השימוש במסגרות אלו לטובתה, כשלמעלה מ-50% מבוגרי החמ"ד (גברים) מגיעים למסגרות אלו. לעומת זאת, מהציבור החילוני והמסורתי נמנע מיצוי הפוטנציאל הטמון במסגרות אלו, כאשר רק כ-10% מבוגרי הממלכתי מגיעים למסגרות זהותיות קדם-צבאיות.

3. כי אפשר לתקן באמצעות צעדים קונקרטיים.

סגירת הפערים בין מערכת החמ"ד לבין המערכת הממלכתית מצריכה השקעת משאבים, הקצאת תקני דח"ש נוספים והגדלת מספר המסגרות הזהותיות, שאינן מותאם כיום לקליטת מספר גבוה כ"כ של בוגרי מערכת החינוך הממלכתית. כלומר, זוהי לא בעיה מופשטת אלא ישנם כמה מהלכים ברורים וברי ביצוע לשיפור המצב.

מסגרות זהותיות קדם-צבאיות

מסגרות זהותיות קדם-צבאיות מאפשרות לצעירים אחרי תיכון שנת הגשמה אחת או יותר, המאפשרת עיצוב וחיזוק הזהות.

להלן המסגרות הקיימות לבוגרי החינוך ממלכתי והממלכתי-דתי:

מדרשה לבנות
(שנה אחת)

ישיבת הסדר או
ישיבה גבוהה לבנים
(בין 4-6 שנים כולל
שירות צבאי)

שנת שירות
וגרעין נח"ל
(שנה אחת)

מכינות אופק
חצי-שנתיות
(חצי שנה)

מכינות תורניות
או כלליות
(שנה אחת)

מסגרות זהותיות קדם-צבאיות

מסגרות זהותיות קדם-צבאיות מאפשרות לצעירים אחרי תיכון שנת הגשמה אחת או יותר, המאפשרת עיצוב וחיזוק הזהות.

חשוב לדעת

- דרושה קבלת דחיית שירות (להלן: דח"ש) ממשרד הביטחון על מנת להשתתף באחת המסגרות הנ"ל. כמות תקני הדח"ש מווסתת על ידי משרד הביטחון והצבא.
- **בנים בוגרי החמ"ד מקבלים דח"ש באופן אוטומטי, גם מבלי להכנס למסגרת קדם-צבאית ספציפית. כלומר: בוגר חמ"ד תמיד ימצא מסגרת קדם צבאית אם ירצה.**
- **הבנות הדתיות נהנות מגמישות כתוצאה מהאפשרות לקבל פטור משירות צבאי מטעמי דת, אשר אינו מחייב אותם לפנות לדח"ש.**
- **בוגרי החינוך הממלכתי רשאים להגיש בקשה לדח"ש, אך רבים לא יקבלו אישור.**

המסגרות האפשריות משתנות באופן מהותי

מאוכלוסייה לאוכלוסייה

שנת שירות	מכינה כללית/אופק	מכינה מעורבת	מכינה תורנית	הסדר	ישיבה גבוהה	
✓	אינן מותאמות אך רשמית פתוחה בפניהם	✓	✓	✓	✓	צעירים דתיים
✓	אינן מותאמות אך רשמית פתוחה בפניהן	✓	✓	✓	✗	צעירות דתיות
✓	✓	✓	✗	✗	✗	צעירים.ות חילונים/ מסורתיים

במסגרת עבודה זו מכינה כללית מוגדרת כמכינה השייכת למכינות הכלליות אשר אינה מכינה מעורבת או מכינה כללית-דתית. מכינות ניצו"ץ וקול עמי מוכלות בחישובים תחת הכותרת "מכינות". להרחבה – ראו עמ' 2 במסמך מרכז המידע והמחקר של הכנסת: מיכנה נוי בין תיכון לשירות (2022).

מדוע הולכים למסגרות קדם-צבאיות?

צעירים חילונים/מסורתיים

מסע לגילוי העצמי ולבירור זהותי

שנת מעבר בה מעוצבת האישיות ומושם דגש על רכישת תכונות הנהגה, מחויבות לעם ולארץ והעשרת ההון התרבותי.

הכנה לשירות משמעותי ולהנהגה חברתית

הכנה גופנית ומנטלית למשרתים שירות קרבי, סדנאות מנהיגות, ועוד. מסגרות אלו שואפות ליצור פעילים ומנהיגים חברתיים בשירות ולאחריו.

חיזוק האתוס הציוני

המשך המסורת החלוצית והציונית, תוך פיתוח תפישה ממלכתית וקולקטיביסטיות בקרב הבוגרים והבוגרות.

צעירים דתיים

לימוד תורה ובירור זהותי מעמיק

הזדמנות ייחודית להחשף לעולם לימוד התורה, לצד עיסוק אינטנסיבי בשאלות זהותיות – דתיות ואחרות.

הכנה לקראת ולאחרי השירות

הצבא היא בדרך כלל המסגרת הראשונה שבה הצעיר הדתי יוצא למסגרת שאינה דתית במובהק. מסגרות אלו מאפשרות הכנה לקראת האתגר.

”ישיבות נקים בכל מקום”

המשך המסורת הישיבתית ושימור האתוס של לימוד תורה אינטנסיבי בשילוב עם אידיאל של הפצת התורה ברחבי ישראל. מסגרות אלה גם מצמיחות את ההנהגה הרוחנית והדתית בישראל.

מאפייני המסגרות הקדם-צבאיות

שנת שירות (צעירים.ות)

מטרה ומאפיינים: תרומה לחברה ולקהילה, פיתוח תחושת שליחות ויצירת גרעינים חברתיים. מגורים בקומונה ופעילות במרחב המקומי במסגרות התנדבותיות שונות: בחינוך פורמלי ובלתי פורמלי, חקלאות, עבודה עם אוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים ועוד.

דמות הבוגר: בעלת תחושת מסוגלות, קשוב לצרכי החברה ונכון לתרום היכן שנדרש.

משך הזמן: לרוב שנה.

מכינה כללית (צעירים.ות)

מטרה ומאפיינים: פיתוח זהות משמעותית. שילוב של פן אינטלקטואלי ועשייה חברתית, הבאה מתוך עולם רעיוני מגובש ומחויב לכלל.

דמות הבוגר: השתייכות לשדרת המנהיגות הישראלית.

משך הזמן: לרוב שנה, אפשרות מצומצמת לשנתיים.

מכינה תורנית (צעירים)

מטרה ומאפיינים: הכנה לצבא ומניעת "הורדת כיפה" בשירות. מוקדשות שעות לימוד רבות לענפי היהדות שאינם תלמוד ומתקיימת הכנה משמעותית לצבא.

דמות הבוגר: שירות צבאי משמעותי מתוך תודעה דתית-לאומית חזקה.

משך הזמן: שנה עד שנתיים.

ישיבה גבוהה/הסדר (צעירים)

מטרה ומאפיינים: לקיחת חלק בשרשרת הדורות בה לומדים תורה במסירות; גידול תלמידי חכמים ורבנים. לומדים בעיקר תלמוד ברמה גבוהה מבוקר על ליל.

דמות הבוגר: תלמיד חכם, המשלב "ספרא וסייפא", דת ומדע, קודש וחול.

משך הזמן: לרוב 2-3 שנים (לא כולל שירות), רבים ממשיכים מעבר לכך.

בעשורים האחרונים, החלו לקום מוסדות לימוד תורה כשנות מעבר גם לנשים. המדרשות פועלות באופן דומה לישיבות או מכינות, אך משך השהות בהן קצר יותר בדרך כלל. בשנים האחרונות הוקמו אף מכינות ספורות לנשים לקראת שירות.

מבט קרוב: מכינות

המכינות - מוסד מעצב זהות ומעודד השפעה

”חברי וחברות המכינה מגיעים מכל סוגי הבתים בישראל, מהעיר ומהכפר, מצפון ומדרום, מבתים אמידים ודלים, ימין ושמאל, חילונים ודתיים. כולם עוברים **מסע משנה חיים** שתוצאתו קריטית לעתיד ישראל. 30,000 בוגרי המכינות קבעו כבר **מסמרות** בתפיסת מקום בולט **בשדרות הפיקוד בצה”ל**, בהובלת **משרד הממשלה**, **מערכות החינוך והחברה האזרחית**.”

דני זמיר, מנכ”ל מועצת המכינות, 2017, מובא באתר מועצת המכינות

המכינות, כמו מסגרות נוספות בין תיכון לצבא, מעצבות זהות ומפתחות פוטנציאל להנהגה והשפעה בכל שדרות הפעילות הצבאית, האזרחית והחברתית בישראל.

מבט קרוב: מכינות

מטרת המכינות לפי משרד החינוך

”המכינות הקדם-צבאיות הוקמו כדי להכין את בני-הנוער, בוגרי מערכת החינוך, לקראת שירות מלא ומשמעותי בצה”ל, לעודד התנדבות ליחידות קרביות, ליחידות מובחרות ולמסלולי פיקוד וקצונה. להעניק להם הכנה נאותה וחוסן רוחני ופיזי לקראת המפגש עם חיי הצבא, לטפח מנהיגות צעירה, להעשיר את עולמם הרוחני-ציוני, להכשיר בני-נוער הנוטלים על עצמם אחריות, חדורי תחושת שליחות, ונכונים לשאת במשימות ובאתגרים הלאומיים בתחומי הביטחון, החברה, החינוך ועוד.”

תמיכה ממשלתית למכינות: תקצוב ומעטפת מאפשרת

במסגרת שיתוף-פעולה בין משרד החינוך למשרד הביטחון ולצה”ל, מעניקה המדינה למכינות הקד”צ המוכרות ומאושרות ”מטרייה” ממלכתית הכוללת: הכרה, אישור דחיית-שירות לחניכים (משרד הביטחון), הקצאת תקציב (משרדי החינוך, ההתיישבות והביטחון), מערכת פעילות משותפת לכלל המכינות הקד”צ, גיבוי כללי לפעילותן ועוד.

המחשה לדמותו של בוגר מכינה: עדותו של ע'

לאחר סיום הלימודים בגיל 18, החלטתי לאחר לבטים רבים להצטרף לX [שם של מכינה].

לאחר קבלת החלטה זו לא ידעתי עד כמה הצטרפתי לX תהיה קרש קפיצה משמעותי לפעילויות החברתיות בהן אני מעורב עד היום. כחניך במכינה הקדם צבאית נחשפתי לעולמות תוכן חדשים ורחבים ולפעילויות חברתיות מגוונות, דבר אשר מילא אותי ברוח יצירה ועשייה חברתית. לאחר חצי שנה בX, התחלתי לשאול את עצמי שאלות באשר למחויבות החברתית שלי, כמה אני יכול לתרום לחברה ואיפה המקומות בהם אני רואה עצמי מוביל שינוי חברתי.

[...] התגייסתי לצבא ושירתתי שש שנים כקצין בסיירת גולני.

יש לי זכות גדולה לעמוד בראש הפרויקט ואני מודה על הרגע בו הצטרפתי לX, שפתחה אצלי את מנוע העשייה החברתית.

שנת המכינה מעודדת עשייה חברתית והנהגה*

טבלה 2: נתוני הגיוס והשירות של בוגרי המכינות הקדם-צבאיות בהשוואה לכלל הציבור, 2011-2016

	נשים		גברים	
	כלל הציבור	בוגרי מכינות	כלל הציבור	בוגרי מכינות
גיוס	58%	90%	72%	96%
מיצוי ללחימה	7%	9%	40%	81%
מיצוי לפיקוד זוטר	2%	4%	11%	40%
מיצוי לקצונה	4%	23%	5%	18%

(מתוך מחקר של ה-מ.מ.מ, 2017)

* ישנה בעיה מתודולוגית בקביעת סיבתיות ולא מתאם, בבחירה מראש של צעירים וצעירות בעלות פוטנציאל הנהגה למכינות ועוד, אך על כל פנים נראה שיש זיקה בין הימצאות בשנת מעבר משמעותית ובין מחויבות חברתית עתידית ואוריינטציה של הנהגה ואקטיביזם.

מבט קרוב: ישיבות

” ישיבות ההסדר מגשימות בדרכן המיוחדת את החזון הציוני, בשילוב של ספרא עם סייפא. מפעל ישיבות ההסדר הוא חידוש ויצירה מקורית במדינת ישראל המתחדשת. בחורי ישיבות ההסדר הפזורים ברחבי המדינה, ובעיקר ביישובי פיתוח וספר, **משתלבים בחיי החברה במקום לימודם, תוך מילוי כל החובות כלפי המדינה.** [...] בני ישיבות הסדר הצטיינו בשירותם הצבאי במסירות נפש במערכות על תקומת ישראל. **בוגרי ישיבות ההסדר נוטלים חלק פעיל במשימות שהמדינה עומדת לפניהן.**

(הנימוקים להענקת פרס ישראל לישיבות ההסדר, תשנ"א)

**אם כן, זוהי מסגרת נוספת, מעצבת זהות ומעצימה להנהגה,
אך לה זכאים רק גברים דתיים.
היא מקנה בדרך כלל גם את האפשרות לשירות מקוצר.**

שער שני:

ניתוח כמותני

מסגרות קדם-צבאיות במספרים (תשפ"א)

356.5M

היקף התקציב
השנתי (2021)

27,100

סה"כ מספר משתתפים בשנה
במסגרות קדם צבאיות בכל
השנתונים

פי 3

תקצוב החמ"ד ביחס
לתקצוב ההולם
לגודלו באוכלוסייה

12,500

מספר מצטרפים
למסגרות בשנה*

מסגרות קדם-צבאיות במספרים (תשפ"א)

בשנת תש"פ היו בי"ב 75,849 תלמידים ותלמידות
 בזרמי החינוך ממלכתי-דתי וממלכתי
 מתוכם:

22%

ממלכתי-דתי

78%

ממלכתי

מתוכם יצאו למסגרת קדם צבאית בתשפ"א:

51%

11%

בחינת היקף התקציבים והמשתתפים במסגרות

קדם-צבאיות יתבצע בשתי פרספקטיבות:

מבט על היקף המשתתפים בשנה הראשונה במסגרות קדם-צבאיות בשנה נתונה

השוואה בין גברים בוגרי החמ"ד (המתגייסים
כמו כלל האוכלוסיה) אל מול בוגרי הממלכתי
(גברים ונשים)

יעניק פרספקטיבה השוואתית על ההזדמנויות הפתוחות
לכל בוגר לפי זרם חינוכי (חמ"ד או ממלכתי).

מבט על היקף הפעילות והתקציב של המסגרות הקדם-צבאיות בשנה נתונה

כל המשתתפים והמשתתפות בכל השנים.

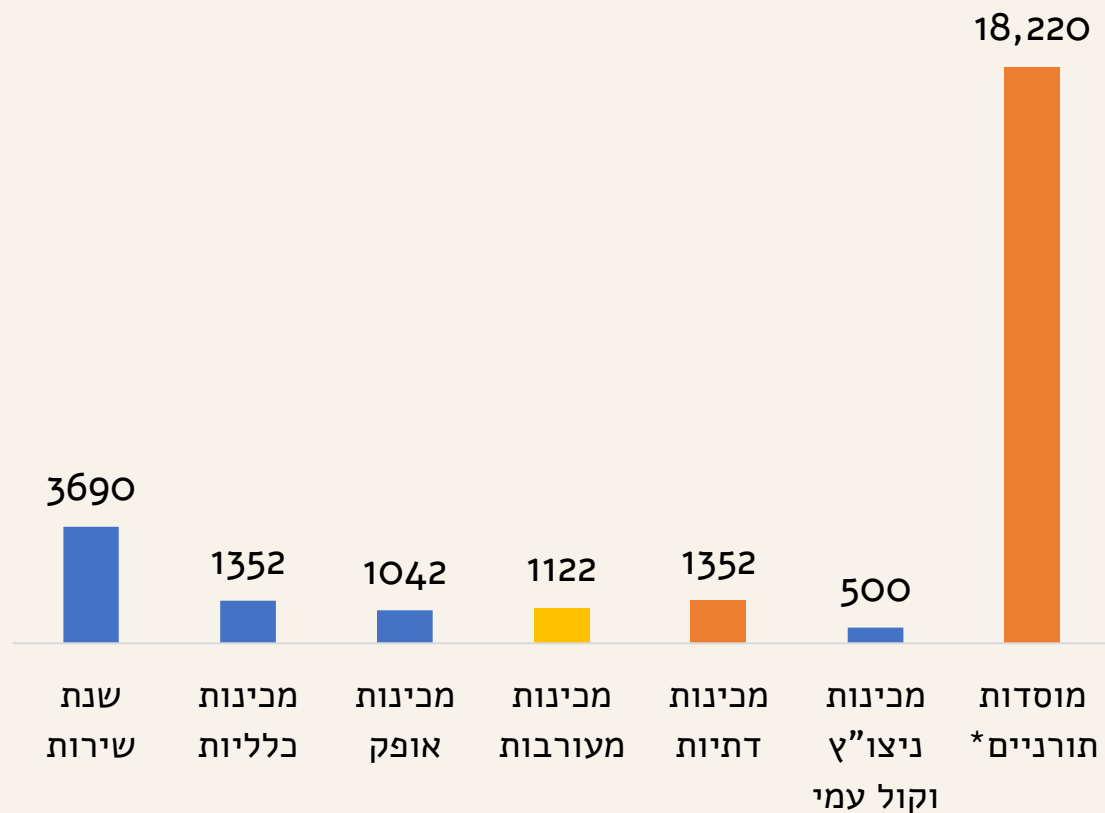
יעניק פרספקטיבה על כלל ההשקעה הממשלתית בכל סוג
מסגרת ועל שיעור האוכלוסייה שנהנה ממסגרות מעצבות זהות,
ויוכל להצביע על פערים בין החינוך הממלכתי לממלכתי-דתי
(ללא קשר לתקני דח"ש, חישוב המשתתפים בכלל השנתונים
במסגרות שהן יותר משנה אחת).

היקף הפעילות והתקציב: בוגרי החמ"ד מהווים

כ-75% מסך המשתתפים במסגרות קדם צבאיות מעצבות זהות,

למעלה מפי 3 מגודלו היחסי של זרם החמ"ד

חלוקת משתתפים לפי סוגי מסגרות במסגרות הזהותיות הקדם צבאיות (תשפ"א)

חלוקת משתתפים לפי זרמים במסגרות קדם צבאיות (תשפ"א)

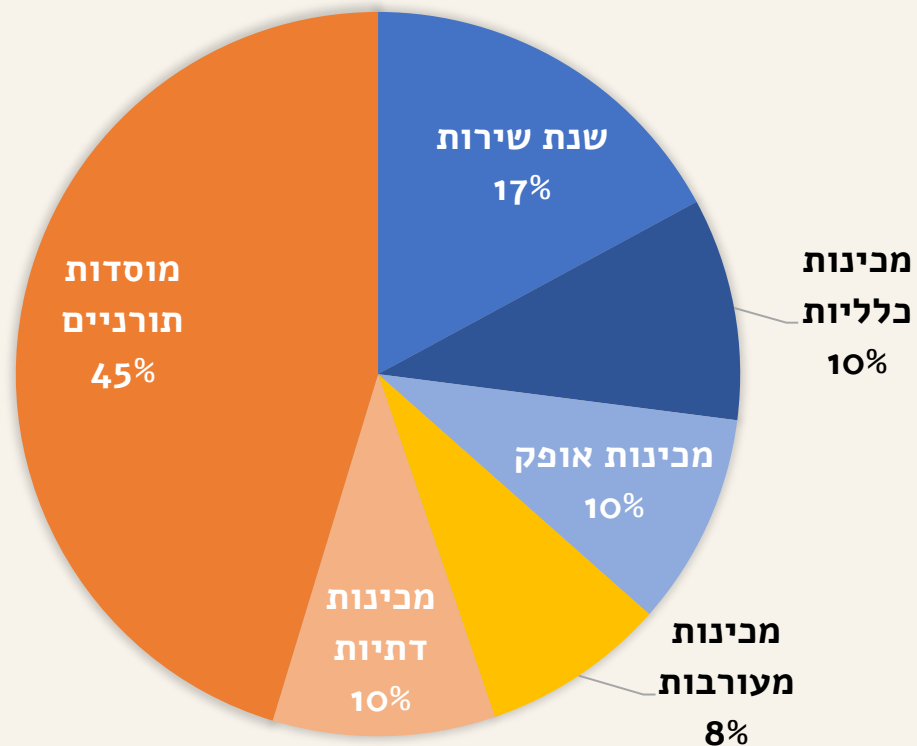

*מוסדות תורניים הוגדרו כשייכות ההסדר, ישיבות גבוהות ומדרשות לבנות ואלו מסגרות רב שנתיות; מקור: עיבוד מאתר האגף הביטחוני-חברתי במשרד הביטחון; סיווג ע"פ קהל היעד המוצהר באתרי המכינות; ועיבוד על בסיס מרכז המידע והמחקר של הכנסת: מיכנה נוי בין תיכון לשירות (2022).

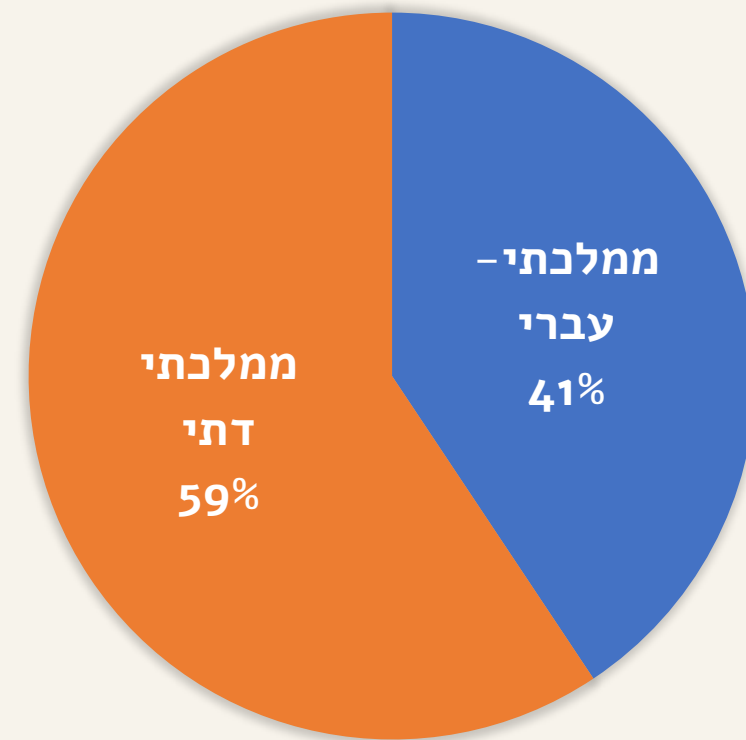
היקף הפעילות והתקציב: המסגרות הזרותיות המיועדות

לבוגרי החמ"ד מקבלות כ-60% מסך התקציב -
 פי 3 מאשר גודלו היחסי של הזרם בשנת תשפ"א

תקצוב ממשלתי לפי מסגרת
 סה"כ: 356.5 מש"ח

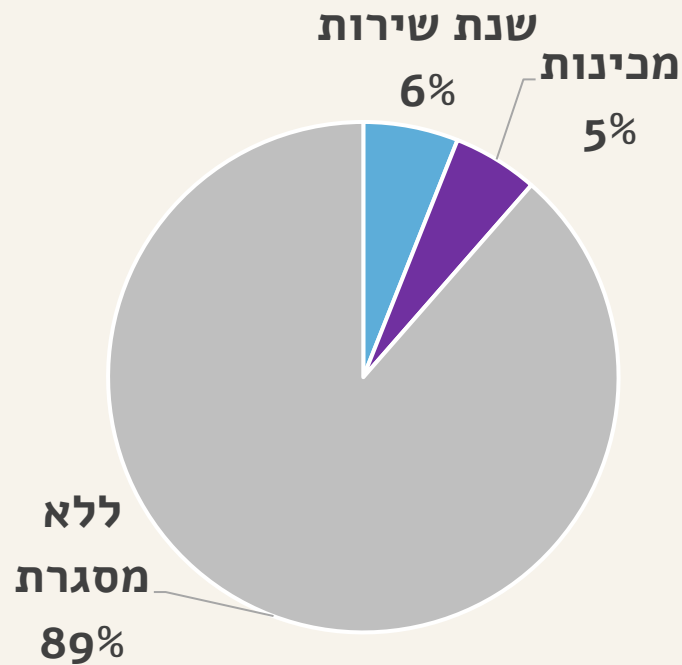

חלוקת התקציב לפי זרמים

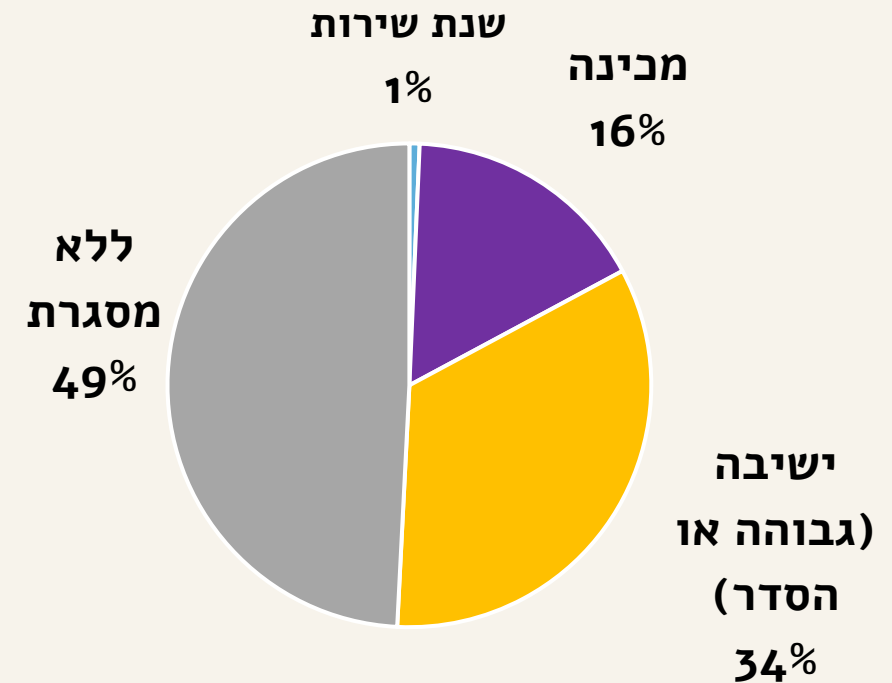

היקף המשתתפים בשנה הראשונה: שיעור היוצאים למסגרות קדם-צבאיות זהותיות מכל זרם (בוגרי שנתון תש"פ)

השתתפות נשים וגברים מהחינוך
הממלכתי במסגרות קדם צבאיות (תש"פ)

השתתפות גברים מהחינוך הממלכתי-
דתי במסגרות קדם צבאיות (תש"פ)

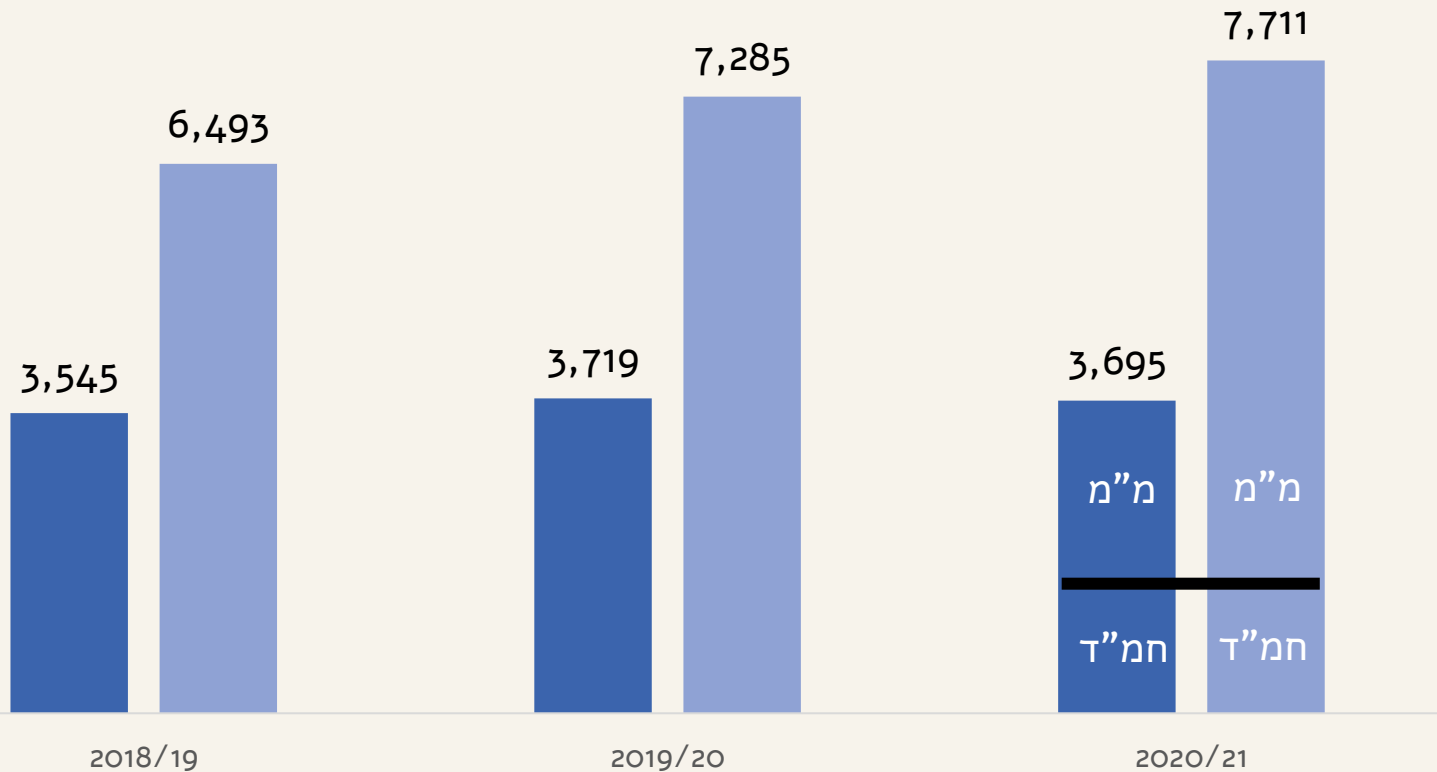
* על מנת להשוות רק מחוייבי גיוס למחוייבי גיוס, הניתוח בחמ"ד מתייחס לגברים בלבד והניתוח בממלכתי מתייחס לנשים וגברים. ההנחות המרכזיות: שנתון א' עומד על כ-22% מסך התלמידים בהסדר ובישיבה גבוהה, וכ-60% מסך חניכי המכינות התורניות (כמובא לעיל). כמו כן, בנים דתיים מהווים רבע מסך החניכים במכינות מעורבות. מקורות: האגף החברתי-בטחוני במשרד הביטחון; עיבוד נתוני הממ"מ- בין תיכון לשירות (2022); ואריאל פינקלשטיין, "החברה הדתית לאומית בנתונים" (2021). אתר "מערכת החינוך במבט רחב".

היקף התקנים: הפער בין ביקוש והיצע במכירות

בנים בוגרי החמ"ד מקבלים דח"ש באופן אוטומטי, בעוד בקשות רבות של בוגרי החינוך הממלכתי נדחות, בשל העדר מסגרות ותקנים.

היצע תקני דח"ש מול ביקוש במכירות מוכרות

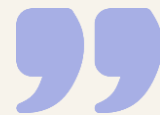
■ היצע (תקני דח"ש) ■ ביקוש

מתוך הנחה שהיצע המסגרות של המכירות התורניות תואם לביקוש, הפער שנוצר בין ההיצע לביקוש מתמקד במכירות הכלליות והמעורבות:

במכירות אלו הביקוש המוערך גבוה בכ-250% מההיצע הרלוונטי!

היקף התקנים: הפער בין ביקוש והיצע במכינות

היום יש מערכת לגיוס משותף למכינות הכלליות, שמאפשרת למקסם את סיכויי הקבלה של שמיניסט לאיזה שהיא מסגרת. ועדיין, **המכינה שאני עבדתי בה קיבלה כ-5,000 שאלונים של מועמדים, כשסך התקנים בכל השלוחות היה 135.** אי אפשר למיין במספרים האלו. ובמכינות בהן יש שאיפה לייצר מפגש בין קבוצות שונות באוכלוסייה, הסיכוי של מועמדים מהחינוך הממלכתי קטן. למכינות יותר מאתגר לאתר מועמדים דתיים או מסורתיים, אבל הרשימה של מועמדים מתאימים מהחינוך הממלכתי ארוכה מאוד.

(מ', לשעבר ראש מכינה)

שער שלישי:

המלצות מדיניות

כיצד ניתן לצמצם את פערי אי-השוויון בין החינוך הממלכתי-דתי לחינוך הממלכתי?

אם הזרם הממלכתי ימשיך בקצב הגידול הנוכחי של שיעור המשתתפים בשנות המעבר מתוך שכבת הגיל (גידול של 4% בשנה בממוצע, בניכוי הגידול הטבעי),

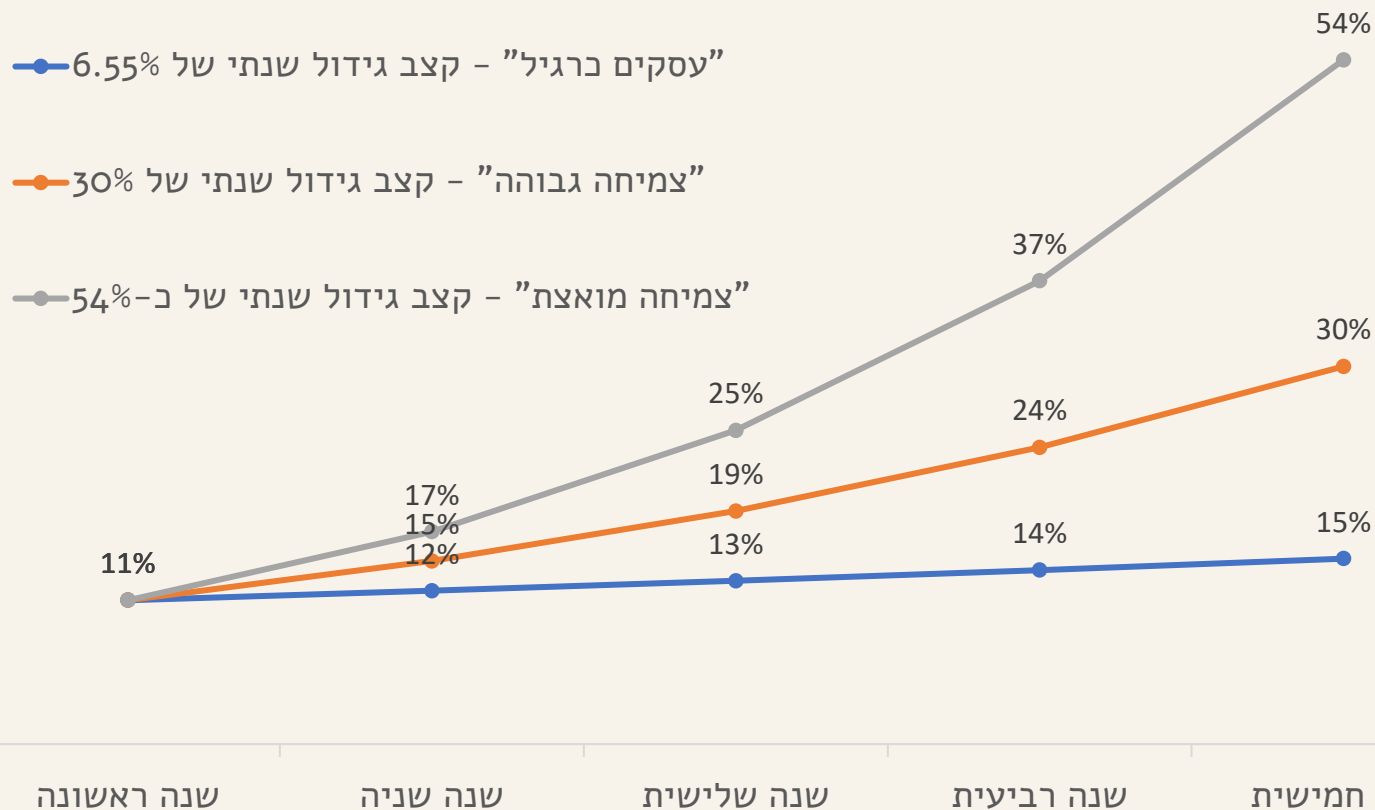
רק בשנת 2063 יגיע שיעור המשתתפים במסגרות הזהותיות ל-50%!

על מנת לסגור את הפער בחמש השנים הקרובות נדרש טיפול שורש מערכתי והגדלת מספר התקנים בכל שנה כך שנגיע לקצב גידול שנתי ממוצע של 54%.

כיצד ניתן לצמצם את הפער?

כדי שגם בזרם הממלכתי לפחות 50% מהבוגרים ייקחו חלק במסגרת קדם-צבאית בתוך 5 שנים יש להגדיל את מכסות התקנים והתקציב ב-54% בכל שנה

תרחישים להגדלת קצב גידול התקנים עבור בוגרי החינוך הממלכתי בתוך 5 שנים:

הערכה תקציבית של סגירת הפער בין הממלכתי לממלכתי-דתי:

הנחות:

1. נקבעה חלוקה קבועה של 50:50 בין המכינות לשנות שירות.
2. תקציב לחניך מכינה לשנה: 25 אלש"ח; תקציב ש"ש לשנה: 21 אלש"ח.

בשנה החמישית, תוספת העלות התקציבית תעמוד על כ-670 מיליון.

לפי החלוקה בשקף 22; שנת הבסיס - תשפ"א; קצב גידול שנתי בתקני דח"ש לממלכתי = 6.55% (מסיימי תיכון בתשע"ח-תש"פ); קצב גידול שנתי מוערך במספר בוגרי י"ב = 2.56% (מספר התלמידים בי"ב בשנים תשע"ח-תשפ"א); קול עמי בתקצוב מלא של הסוכנות היהודית, ותקציב ניצו"ץ המלא לחלק למספר החניכים מוערך ב-75 אלש"ח ולכן ייתכנו שינויים בעלויות.

מה הכסף והתקנים הללו עושים?

שנת המעבר בין תיכון לצבא מעצבת זהות, מחדדת ערכים ומפתחת יכולות מנהיגות. הרחבת שנת המעבר לכלל החברה הישראלית יכולה לתת מענה למשברי התקופה:

א. משבר מדעי הרוח

מספר הלומדים בפקולטות למדעי הרוח בישראל מצוי בירידה מתמדת; מוסדות הלימוד של שנת המעבר מפצים על חלק משמעותי מירידה זו, והלומדים בהם זוכים להשכלה רחבה יחסית בתחומים אלה, הידועים ביכולתם לעצב זהויות.

ב. משבר הזהות הממלכתית

היהדות המסורתית והחילונית בישראל מבקשות בשנים האחרונות לגבש לעצמן זהות משמעותית, בלתי-מתנצלת ובלתי כפופה ביחס לדתיים האורתודוקסיים. מוסדות שנת המעבר מסייעים בגיבוש הזהות של הפרטים הלוקחים בהם חלק ושל הקהילות הנבנות מהם.

ג. משבר האזרחות הפוליטית

המערכת הפוליטית בישראל יודעת טלטלות רבות ועזות, ומוסדות רוח וזהות יכולים לסייע בגיבוש אזרחות מעורבת, פעילה ואחראית, ולחזק בקרב בוגריהם תודעה ממלכתית. כל אלו יכולים כל אלו יכולים לסייע בהתמודדות עם משבר הלכידות ומשבר המשילות ולתרום לייצוב הספינה הישראלית במים הסוערים.

אם כן, צעד משמעותי בהתמודדות עם משבר החינוך יכול להיות

הגדלת התקנים והתקציבים למסגרות קדם צבאיות לתלמידי החינוך הממלכתי-יהודי.

סיכום

שנת המעבר מעצבת זהות ומעודדת השפעה חברתית בטווח הארוך.

ישנה **אפליה ארוכה ומתמשכת של החינוך הממלכתי** בהענקת תקנים ובתקצוב לשנת מעבר.

באמצעות הוספת תקנים ותקצוב, **ניתן לסגור את הפער.**

שנת מעבר איכותית לבוגרי החינוך הממלכתי תוכל לסייע **ביצירת אזרחים בעלי זהות מגובשת ומודעות חברתית ופוליטית מפותחת**

אם כן:

יש להביא לשוויון הזדמנויות ותקצוב, שיסייע בגיבוש עולם ערכי עמוק ויציב בקרב בוגרי כלל מערכות החינוך הממלכתיות.

נספחים

רשימת המכינות ושנות השירות והסיווג של מרכז מנור לפי זרם

ממלכתי - כללי

שנת שירות	הנוער העובד והלומד	כללי
שנת שירות	תק"צ	כללי
שנת שירות	צופים	כללי
שנת שירות	השומר הצעיר	כללי
שנת שירות	בית"ר והנוער הלאומי	כללי
שנת שירות	האיחוד החקלאי	כללי
שנת שירות	תנועת המושבים	כללי
שנת שירות	החברה להגנת הטבע	כללי
שנת שירות	חוס"ס ע"ש אורי מימון	כללי
שנת שירות	מכבי צעיר	כללי
שנת שירות	מד"א	כללי
שנת שירות	אחרי	כללי
שנת שירות	מתנס"ים	כללי
שנת שירות	מרכז מעשה	כללי
שנת שירות	נוע"ם (ש"ש)	כללי
שנת שירות	אתגרים	כללי
שנת שירות	המחנות העולים	כללי
שנת שירות	בינ"ה	כללי
שנת שירות	כנפיים של קרמבו	כללי
שנת שירות	בתי נוער נחשונים	כללי
שנת שירות	השומר החדש	כללי
שנת שירות	איילים	כללי
שנת שירות	עמותת לשובע - קדימה	כללי
שנת שירות	רקמה	כללי
שנת שירות	איגי	כללי
שנת שירות	קדמה	כללי
שנת שירות	בקהילה	כללי
שנת שירות	תרבות	כללי
שנת שירות	הסוכנות היהודית - ארץ	כללי
שנת שירות	אות הנוער	כללי
מכינות אופק	ארץ (6 מכינות)	כללי
מכינות אופק	הראל (1 מכינות)	כללי
מכינות אופק	רעות (3)	כללי
מכינות אופק	שחר (9)	כללי
מכינות אופק	מעשה (5)	כללי
מכינות אופק	סוכנות יהודית (8)	כללי

מעורב

מכינות כלליות	אחד משלנו	כללי
מכינות כלליות	גליל עליון	כללי
מכינות כלליות	הירושלמית	כללי
מכינות כלליות	הנגב	כללי
מכינות כלליות	יהדות מתקדמת	כללי
מכינות כלליות	ימין אורד	כללי
מכינות כלליות	יפתח	כללי
מכינות כלליות	כרם אל	כללי
מכינות כלליות	מיצר	כללי
מכינות כלליות	מכינת באר אורה	כללי
מכינות כלליות	מכינת בינ"ה	כללי
מכינות כלליות	מעגן מיכאל	כללי
מכינות כלליות	עין גדי	כללי
מכינות כלליות	רבין	כללי
מכינות כלליות	בני ציון	כללי
מכינות כלליות	תבור	כללי
מכינות כלליות	בארי	כללי
מכינות כלליות	חביבה רייק	כללי
מכינות כלליות	מגדלור	כללי
מכינות כלליות	שם עולם	כללי
מכינות כלליות	5 אצבעות	כללי
מכינות כלליות	דרך ארץ	כללי
מכינות כלליות	אופקים למדע	כללי
מכינות כלליות	מכינת רקיע	כללי

דתיות

מכינות כלליות	אדרת	מעורב
מכינות כלליות	בית ישראל	מעורב
מכינות כלליות	העמ"ק	מעורב
מכינות כלליות	חנתון	מעורב
מכינות כלליות	לכיש	מעורב
מכינות כלליות	מכינת גל	מעורב
מכינות כלליות	מכינת רוח נכון	מעורב
מכינות כלליות	נחשון	מעורב
מכינות כלליות	עין פרת	מעורב
מכינות כלליות	עמיחי	מעורב
מכינות כלליות	ערבה	מעורב
מכינות כלליות	מכינת הדר	מעורב
מכינות כלליות	מדרשת השילוב	מעורב
שנת שירות	צמר"ת	מעורב
מכינות אופק	דרך ארץ (3)	מעורב
מכינות אופק	בינ"ה (1)	מעורב

מכינות דתיות	אלישע	דתי
מכינות דתיות	ארזי הלבנון	דתי
מכינות דתיות	בית יתיר	דתי
מכינות דתיות	בני דוד (עלי)	דתי
מכינות דתיות	חמדת	דתי
מכינות דתיות	ידידה	דתי
מכינות דתיות	כרמי חיל	דתי
מכינות דתיות	מגן שאול	דתי
מכינות דתיות	מכינת לוד	דתי
מכינות דתיות	משכיות	דתי
מכינות דתיות	עטרת ירושלים	דתי
מכינות דתיות	עצמונה	דתי
מכינות דתיות	פדואל	דתי
מכינות דתיות	קצרין	דתי
מכינות דתיות	עז שלמה	דתי
מכינות דתיות	קשת יהודה	דתי
מכינות דתיות	מכינת אבנר	דתי
מכינות דתיות	שובו אחים	דתי
מכינות דתיות	רוח השדה	דתי
מכינות כלליות	יונתן	דתי
מכינות כלליות	מכינת לפידות	דתי
מכינות כלליות	מעלה אדומים	דתי
מכינות כלליות	צהלי	דתי
שנת שירות	הקיבוץ הדתי/בני עקיבא	דתי

עיבוד מתוך אתר האגף הביטחוני-חברתי במשרד הביטחון ואתרי המכינות/שנות השירות. במחקר מכינות אופק סווגו כולן כממלכתי בגלל העדר בחלוקה מספרית בין המסגרות